

Kitekint? - Kipukkadt a superbuborék

2009 december 11. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Miért értünk egy korszak végére? Mit értettek félre a neoliberális közgazdászok? Miben más a fizikai és emberi világ? Milyen buborékok pukkannak szét a szemünk láttára?

A világ egyik legelismertebb pénzembere, Soros György - akinek eddigi elméleti fejtegetéseit lerázta magáról a közgazdasági szakma - új könyvében izgalmas megfejtést ad arra a talányra, hogy miért lett ilyen nagy a mai

válság. Véleménye szerint a piaci fundamentalizmus felel?s a mai válságért, és a közgazdasági szakma hibás gondolkodása fújta fel a buborékokat. Adam Smith tanain egy olyan közgazdasági iskola n?tt fel, és vette birtokba a fejlett világ kormányait, amely szerint a pénzpiac állami beavatkozás nélkül is egyensúlyba kerül.

Soros szerint - ahogy Stiglitz és a többi neoliberálisokat bíráló közgazdász szerint is - ez azért nem lehetséges, mert a pénzpiaci döntéseknek csak egy része alapozódik tényre, a jöv?t azonban nem ismerjük, ezért döntéseink jórészt várakozásokra, el?rejelzésekre, sejtésekre épülnek. A fizikai törvények ok-okozati lánc helyett így a jöv? bizonytalan, az eredmény a várakozások beteljesülését?l függ. A piaci szerepl?k két dolgot tesznek: próbálják megérteni a folyamatokat, de közben változtatnak is a valóságon azzal, hogy el?rejelzéseket adnak.

Az emberi világban a jöv? azért nem írható le pontosan, mert a megismer? jöv?re vonatkozó gondolatai már megváltoztatták a jöv?t. Az emberi világban, így a gazdaságban és a pénzpiacon is Heisenberg bizonytalansági relációja érvényesül: egy részecske, esetünkben egy részvény "helye és sebessége", tehát a részvény pillanatnyi ára és az ár alakulásának dinamikája egyszerre nem ismerhet?ek meg, mert a várakozások megváltoztatják a jöv?t.

Soros szerint úgy alakult ki a mai pénzpiaci buborék, hogy egyre több hitelt adtak a bankok, miközben az állam tévesen azt gondolta: a piac önszabályozó, így nem kell beavatkozni a pénzintézetek pénzteremt?, tehát keresletet b?vít? tevékenységébe, mert a kereslet és kínálat egyensúlya magától helyreáll. Az amerikai jelzálogpiaci buborék azonban egy nagyobb szuperbuborék része, amely az 1980-as évek elejét?l fokozatosan fújódott fel, és a Nyugat, valamint Ázsia új munkamegosztását építette fel: Ázsia termékeket szállított az amerikai piacra, majd a pénzt visszavitte amerikai állam- és értékpapírokba.

Soros szerint eljött a fordulópont: ez a mai mély és hosszú válság, mert az elmúlt 25 évben kialakult globális szerkezet már nem tartható fenn. Új paradigmára van szükség, ami szakít a piaci fundamentalizmussal és a washingtoni konszenzussal, amelyek mögött a világ tökéletes megismerhet?sége és a piaci önszabályozásba vetett hit áll. Soros új paradigmája Karl Popper gondolatára épül, aki szerint nem nyerhet? teljes tudás a világról: ha nincs tökéletes tudás, bombabiztos döntés sem lehetséges.

Soros azért is lehetett olyan sikeres, mert komolyan vette Popper elméletét és már korán felismerte, hogy minden pénzpiaci szerepl?nek alapvet? hajlama van a rossz döntésre, hiszen nem biztos tényekre épül a jöv?, hanem bizonytalan sejtésekre. Gondolatai kett?s utat jártak be: az üzleti életben sikert hoztak, a közgazdasági elmélet eddig inkább elutasította. Nagy pénzügyi sikert hozott számára a brit font elleni spekuláció, amelynek a mélyén az állt, hogy a várakozások befolyásolják a jöv?t, a pénzpiac várakozása a font árfolyamát, s?t a mögötte lévő valóságot, tehát a brit gazdaság erejét is. Hasonló módon változtatta meg a valóságot Soros 1997-ben, amikor egy elejtett véleménye a thaiföldi valutáról elindította a kelet-ázsiai pénzügyi válságot. Azóta is többször - például egy magyar pénzintézet esetében - alkalmazta elméletét a gyakorlatban: a pénzpiaci szerepl? szavakkal és spekulációval képes megváltoztatni a valóságot.

A szuperbuborék kipukkadt, szerényebb, természetesebb, nagyon régi új világ jön.

Matolcsy György, hetivalasz.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyaláizról tabumentesen

„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló